

Vaše značka PNKO 00588/2023
Sp. zn. 32/2022/NZ/PB
Č. j. KVOP-4919/2023
Datum 13. února 2023

Vážený pan
MUDr. Jan Křen
ředitel
Psychiatrická nemocnice Kosmonosy
Lípy 15
293 06 Kosmonosy

Vážený pane řediteli,

děkuji Vám za vyjádření ke zprávě ze systematické návštěvy Psychiatrické nemocnice Kosmonosy („nemocnice“), kterou provedli pověřeni zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv dne 17. a 18. srpna 2022. Na úvod bych Vás chtěl informovat, že z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,¹ mj. i oblast dohledu nad omezováním osobní svobody, jsem se věci ujal já.

Děkuji Vám za upřesnění aktuální kapacity nemocnice a také za energii, kterou jste Vy i personál nemocnice věnoval naplnění opatření, která byla ve zprávě uvedena.

Souhlasím, že náš zájem je společný. Smyslem systematických návštěv je prevence špatného zacházení, což považuji za klíčové pro poskytování zdravotních služeb na náležité odborné úrovni a bezpečným způsobem pro pacienty i personál.

Níže již přistupuji k vyhodnocení Vašeho vyjádření ve smyslu § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv. Z Vašeho vyjádření je zřejmé, že o řadě problémů jste sami věděli a hledáte řešení. Bez dalšího komentáře přijímám jako dostatečné vyjádření k opatřením uvedeným ve zprávě z návštěvy pod č. 5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 35, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49. Uvádíte, že doporučená opatření již realizujete, anebo vyjadřujete vůli dosáhnout doporučovaného stavu, případně vysvětlujete některé nesrovnalosti.

Také Vám děkuji za zaslané zprávy z interních rozborů úmrtí pacientů (opatření č. 44). Považuji za správné, že nemocnice interní šetření úmrtí pacientů provádí, neboť se jedná o účinný prostředek, jak získat zpětnou vazbu k vedení zdravotnické dokumentace a k poskytované péči.

U ostatních opatření zatím nemohu konstatovat jejich plné naplnění nebo konkrétní příslib naplnění. Uvědomuji si, že zpráva byla ve svých doporučeních rozsáhlá. Také jsem si vědom toho, že z odpovědnosti poskytovatele za kvalitu poskytované služby vyplývá konečná odpovědnost za volbu nejvhodnějších kroků k realizaci navržených opatření či jiných opatření ke zlepšení. Nicméně u některých opatření ještě reaguji na Vaše vyjádření, případně Vás žádám o doplnění informací.

1 Podle § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv. Více na www.ochrance.cz v části O nás → JUDr. Vít Alexander Schorm, zástupce veřejného ochránce práv.

- **Opatření č. 1 a 2** – Uvádíte, že oddělení B1, A12 a A14 budou vybavena schránkou k podávání stížností a zajistíte její vybírání nezávislým pracovníkem. Dále uvádíte, že na oddělení B1, A9, A14 a A16 budou umístěny informace o stížnostním mechanismu. Z Vašeho vyjádření nevyplývá, v jakém časovém horizontu budou tato opatření naplněna, **proto Vás žádám o doplnění této informace. Pokud se Vám podařilo tato opatření již realizovat, žádám Vás o zaslání potvrzení například v podobě fotografie umístěných schránek a uvedených informací na oddělení.**
- **Opatření č. 3** – Píšete, že léčba bude poskytována pouze v režimu neodkladné péče, se souhlasem pacienta nebo soudu. Ve vyjádření však neuvádíte, zda v tomto ohledu bude přepracován také formulář „Poučení pacienta přijatého k výkonu ochranného léčení“. **Žádám Vás o zaslání nového formuláře, pokud je již v tomto ohledu upraven, případně o sdělení, kdy bude upraven.**
- **Opatření č. 6, 36, 37, 38** – Reagoval jste sdělením, že používání omezovacích prostředků je pro Vás velkým tématem, tuto problematiku řešíte ve spolupráci s ostatními zařízeními a odbornou společností. Uvádíte, že v současnosti probíhá revize pravidel používání omezovacích prostředků a plánujete další školení na toto téma. Děkuji Vám za tuto iniciativu. **Žádám Vás o doplnění informace, v jakém časovém horizontu dojde k úpravě pravidel pro používání omezovacích prostředků, a o zaslání nových pravidel, až budou vypracována.**
- **Opatření č. 39** – Na toto opatření jste reagoval v souhrnu s opatřeními č. 36, 37 a 38. V odpovědi však neuvádíte, zda pacientům v omezení (u nichž není přítomen pracovník) bude zajištěna možnost přivolat si personál pomocí signalizace. **Žádám Vás o opětovné vyjádření k tomuto opatření.**
- **Opatření č. 11** – Uvádíte, že změna koncepce oddělení A12 a B1 a vznik centrálního příjmu je Vaším přáním. Řešení se zdá být realističtější v podobě využití současné zástavby. Vhodnější, nicméně méně realistická možnost, je výstavba centrálního příjmu „na zelené louce“.

Jsem rád, že nemocnice nevhodnost stávající koncepce oddělení vnímá a zvažujete možnosti řešení. Také jsem si vědom toho, že realizaci tohoto opatření značně ovlivňují finanční možnosti nemocnice. Z Vašeho vyjádření mi však nevyplývá, zda má nemocnice nějaký konkrétní plán (včetně časového horizontu), jak změny koncepce dosáhnout. Otázkou také zůstává, zda o tom jednáte s Ministerstvem zdravotnictví jakožto zřizovatelem nemocnice. Jde o to, že nemocnice byla na problematickou koncepci upozorněna již v roce 2017. Jedná se tedy o dlouhodobě nevyhovující materiální podmínky. Pokud se nemocnici dlouhodobě nedaří dosáhnout změny koncepce oddělení vlastními silami, je třeba se obrátit na Ministerstvo zdravotnictví a zapojit je do řešení. V tomto ohledu nabízím svoji podporu.

Žádám Vás o doplňující vyjádření, zda má nemocnice konkrétní plán (včetně časového horizontu), jak změny koncepce dosáhnout, případně zda o tomto problému jednáte s Ministerstvem zdravotnictví. Pokud ministerstvo i přes Vaše upozornění zůstává nečinným, sdělte mi to, změnu mohu požadovat i přímo po něm.

- **Opatření č. 12** – Uvádíte, že opatření bylo realizováno. Děkuji Vám za to. **Prosím Vás o zaslání potvrzení o naplnění tohoto opatření například v podobě fotografie. Konkrétně Vás žádám o zdokumentování provedených úprav radiátorů v místnosti určené k omezování pacientů na oddělení B1, sprchových závěsů a baterii s hadicí na oddělení B1, pokoje intenzivní péče na oddělení A16, a bezpečnostních úprav vnějších kuřáren na oddělení A12 a B1.**
- **Opatření č. 21** – Píšete, že zajištění bezdrogového prostředí na oddělení A16 je trvalá a velká výzva, budete o něj usilovat. Obáváte se, že zcela „hotovo“ nebude nikdy.

Vážený pane řediteli, chápu, že zajištění bezdrogového prostředí je nelehký úkol. Z Vašeho vyjádření však nevyplývají konkrétní kroky, které jste v tomto ohledu zvažoval, případně je máte v plánu. Vaši odpověď tak nemohu považovat za dostatečné vyjádření k naplnění tohoto opatření. Podotýkám, že k vnesení drog na oddělení v ojedinělých případech může dojít, takové incidenty se mohou stát v každé nemocnici. V tomto případě se však jedná o dlouhodobý problém, přičemž z rozhovorů s personálem z oddělení A16 vyplývalo, že znají konkrétní „slabá místa“, kvůli kterým k tomu dochází běžně, nikoliv ojediněle. V takové situaci je na nemocnici, aby učinila vše, co je v jejích silách, aby identifikovaná „slabá místa“ zabezpečila.

Prosím Vás o doplňující vyjádření, jaké konkrétní kroky k zamezení pronášení drog skrze personálem známá místa nemocnice podnikne.

- **Opatření č. 26** – Uvádíte, že opatření (zajištění v zásadě každodenního přístupu na čerstvý vzduch) bude realizováno na všech dotčených odděleních. Děkuji Vám za kladný přístup k tomuto opatření. Abych Vaši odpověď mohl považovat za konkrétní příslib, **žádám Vás o doplnění informace, jakým způsobem a v jakém časovém horizontu bude toto opatření naplněno na jednotlivých odděleních.**
- **Opatření č. 27** – Píšete, že k omezení vycházek může dojít pouze z důvodu zhoršení zdravotního stavu. Děkuji za přijetí opatření. **Žádám Vás o doplnění informace, zda je v tomto ohledu upraven také řád a režim na oddělení A16, případně zaslání jeho aktualizované kopie.**
- **Opatření č. 28** – Vaše vyjádření končí (patrně omylem) nedokončenou větou. Nicméně, chápu-li je správně, opatření přijímáte. **Dodatečně Vás žádám o zaslání kopie upravené části řádu a režimu oddělení A9.**
- **Opatření č. 29** – Píšete, že standard *„Práva a povinnosti pacienta s uloženým ochranným léčením“* bude revidován a konzultován s Vaším právníkem. Děkuji, že na jeho aktualizaci pracujete. **Zároveň Vás žádám o doplnění, kdy bude nová verze dostupná a platná na odděleních nemocnice. Pokud je nová verze již k dispozici, prosím Vás o její zaslání.**
- **Opatření č. 30 a 31** – Reagujete sdělením, že v této problematice se pohled nemocnice a veřejného ochránce práv zásadně rozchází. Uvádíte, že přítomnost policie na oddělení nečiní z pacienta pachatele, nýbrž napomáhá tomu, aby se z něj pachatel nestal. Dále píšete, že snahu o zvládnutí masivní agrese vlastními silami považujete za krajně rizikovou. Nerezignujete na získání kvalitního personálu,

přestože jste omezeni finančními prostředky. Zdůrazňujete poptávku po personálu, nikoliv však mužského, neboť takové jednání by bylo diskriminační. Doplnujete, že po covidové pauze byl obnoven kurz sebeobrany pro zaměstnance nemocnice.

Vážený pane řediteli, myslím, že v této problematice došlo k nedorozumění. Souhlasím s Vámi v tom, že policie je součástí integrovaného záchranného systému a přivolání posily k násilnému pacientovi není v rozporu s žádným právním předpisem. Je třeba však rozlišovat situace, kdy je policie přivolána z důvodu nezvladatelného projevu onemocnění a jiného – trestně postihnutelného – chování.

Zpráva z následné návštěvy komentuje právě připravenost nemocnice zvládat agresivní projevy onemocnění pacienta. Znovu uvádím, že zajištění pracoviště psychiatrické péče musí být takové, aby agresivní chování pacienta v důsledku onemocnění zvládali **primárně** zdravotníci vlastními silami, a to bezpečně a s využitím jen nezbytně nutné síly. Záměrně uvádím „primárně“, neboť je mi jasné, že v ojedinělých případech může být nutné přivolat policii i k agresivnímu chování pacienta v důsledku jeho onemocnění. Taková situace by však měla být mimořádná, nikoliv běžnou praxí.

Tím se dostávám k tomu, že ochránce ve zprávě hodnotí běžné přivolávání policie jako nedostatečnou připravenost nemocnice zvládat projevy onemocnění pacientů vlastními silami, nikoliv jako pochybení zdravotníků. Cílem zprávy opravdu není tlačit na zdravotníky, aby vstupovali do situací, které považují za nepřiměřeně ohrožující. Oceňuji, že tomu se chcete vyhnout. Uzavírám tedy, že ochránci nejde o snížení celkového počtu zásahů policie za každou cenu, ale především o systémové snižování samotné **potřeby** nemocnice policii přivolat.

Děkuji Vám za ujištění, že na zajištění dostatečného počtu kvalitního personálu nerezignujete. Dostatek personálu, včetně mužského, veřejný ochránce práv sleduje i v ostatních psychiatrických zařízeních a považuje jej za účinný prostředek pro zajištění psychologické převahy a snížení potřeby přivolávání policie k pacientům. Nechci Vás nijak ponoukat k diskriminačnímu jednání. Rád bych však dodal, že antidiskriminační zákon² i zákoník práce³ umožňuje tzv. pozitivní akce k zajištění rovného zacházení a rovných příležitostí. To znamená, že nemocnice může vyvážit nerovnost pohlaví na pracovišti (a přijmout na danou pozici muže) za podmínky, že tím nedojde k upřednostnění méně kvalitního kandidáta.

Vážený pane řediteli, ačkoliv je Vaše vyjádření k těmto opatřením podrobné, nevyplyvá z něj, jak nemocnice přistoupí k naplnění uvedených opatření. Tedy (1) evidovat zásah policie na oddělení jako nežádoucí událost a vyhodnocovat jej za účelem zvýšení bezpečnosti na odděleních (a tím i omezení nutnosti zásahů policie) a (2) každé použití donucovacích prostředků podrobit internímu šetření zaměřenému

2 Ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů.

3 Ustanovení § 16 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

na nezbytnost, přiměřenost a profesionalitu zvoleného postupu. **Žádám Vás o doplňující vyjádření k nim.**

- **Opatření č. 32, 33, 34** – K těmto opatřením souhrnně uvádíte, že dlouhodobě usilujete o redukci fyzického omezování pacientů. Velkou část omezení tvoří pacienti pod vlivem návykové látky a jste fakticky nuceni suplovat záchytné stanice.

Oceňuji, že je snahou nemocnice redukovat počet fyzických omezení pacientů. Nicméně, uvedená opatření mířila především na nedostatky zaznamenávání použití omezovacích prostředků v dokumentaci. Jsem si vědom toho, že aktualizujete pravidla pro používání omezovacích prostředků. Z Vašeho vyjádření však nevyplývá, zda tato revize bude reflektovat také požadavky v opatření č. 32, 33 a 34, případně jak jinak tato opatření budou naplněna. **Žádám Vás o doplnění uvedených informací.**

- **Opatření č. 40 a 41** – Uvádíte, že bude zajištěno, aby se k fyzicky omezenému pacientovi nedostali jiní (neomezení) pacienti. Dále píšete, že s další redukcí lůžek následné péče bude zajištěno, aby se lůžka určená k omezení pacientů nepočítala do celkové kapacity lůžek. Děkuji za přijetí opatření. **Žádám Vás o doplnění, jak nemocnice plánuje zajistit soukromí pacientů v omezení do doby, než bude možné lůžka vyřadit z celkové kapacity.**

Vážený pane řediteli, o doplnění Vašeho vyjádření a požadovaných informací k uvedeným opatřením Vás prosím do 30 dnů od obdržení tohoto dopisu. Ještě jednou Vám děkuji za Vaši spolupráci a součinnost, která byla pověřeným pracovníkům Kanceláře veřejného ochránce práv z Vaší strany a ze strany Vašeho personálu poskytnuta.

S pozdravem

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)